

ՎԵՐԱՊԱՏՐԱՍՏՈՂ ՈՒՍՈՒՑՉԻ ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

Յետագոտության թեմա՝ Սովորողների մեջ
ինքնուրույնության, նախաձեռնության և ստեղծագործական
ունակությունների զարգացումը առարկայի դասավանդման
ընթացքում

Յետագոտող ուսուցիչ՝ Արմենուհի Սահակյան

ՀՀ Արմավիրի մարզի Նոր Արտագերսի միջնակարգ դպրոց

Մենթոր՝ Ռուզաննա Աղաջանյան

Արմավիր 2022

բովանդակություն

Նախաբան

Ուսուցչի դերը Սովորողների մեջ ինքնուրույնության, նախաձեռնության և ստեղծագործական ունակությունների զարգացումը առարկայի դասավանդման ընթացքում

Նախագծային աշխատանքի դերը Սովորողների մեջ ինքնուրույնության, նախաձեռնության և ստեղծագործական ունակությունների զարգացումը առարկայի դասավանդման ընթացքում

Եզրակացություն, առաջարկներ

Նախաբան

Ժամանակակից աշխարհում, դպրոցում՝ դասապրոցեսի ընթացքում սովորողներին զուտ առարկայական գիտելիքներ փոխանցելը բավարար չէ հասարակության լիարժեք ինքնուրույն և նախաձեռնող անհատ ձևավորելու համար: Մեզ արդեն հայտնի է որ երեխայի որպես անհատականություն ձևավորելու գործընթացը տեղի է ունենում դպրոցի, ընտանիքի և հասարակության շնորհիվ: Իր առանձնահատուկ դերը և նշանակությունը ունի դպրոցը երեխայի մտավոր և բարոյական արժեքների ձևավորման գործընթացում: Սկսած կրտսեր դպրոցական տարիներից ուսուցչի ստեղծագործական մոտեցումը դասաժամի ընթացքում դասապրոցեսը աշակերտի համար դարձնում է ավելի հետաքրքիր, իսկ սվյալ դասի թեման ընկալվում է շատ ավելի հեշտ և արագ քան միայն բանավոր ներկայացման միջոցով: Հենց նախադպրոցական և կրտսեր դպրոցական տարիքում է դրվում անհատականության ձևավորման հիմքը, ինչը իր շարունակությունն է գտնում միջին և ավագ դպրոցական տարիքում: Եվ յուրաքանչյուր առարկայի ուսուցումը պետք է համապատասխանի ժամանակակից սովորողի պահանջներին: Այլապես այդ առարկան աշակերտների համար կընկալվի որպես բարդ և անհետաքրքիր: Աշակերտը պետք է մոտիվացիա ունենա դպրոց հաճախելու, գիտելիքներ ստանալու և նոր կարողություններ ձեռք բերելու համար: Սակայն ուսուցիչը հենց ինքը պետք է լինի մոտիվացված, ստեղծագործ, նորարար, որպեսզի օրինակ ծառայի աշակերտների համար: Դպրոցը չպետք է կաղապարի և ճնշի աշակերտի ինքնուրույնությունը և անհատականությունը այլ հակառակը պետք է օգնի սովորողի ինքնաճանաչմանը և անհատականության կայացմանը: Դպրոցը պետք է ձևավորի ուժեղ, ինքնավստահ, գիտելիքներով և կարողություններով զինված անհատ: Չէ որ այսօրվա աշակերտական նստարանին նստած երեխան ապագայի քաղաքացին է: Մենք ինքներս էլ կարող ենք բերել շատ օրինակներ, երբ շատ խելացի և գերազանց գնահատականներով դպրոցը ավարտած աշակերտը չի կարողանում կայանալ իր մասնագիտության մեջ և որպես անհատ հասարակության մեջ: Այսպիսի դեպքերում կրթական գործընթացը կարելի է համարել ձախողված: Կրթությունը գիտելիք, կարողություն, հմտություն, ստեղծագործական ունակություն, նախաձեռնողականություն, պատասխանատվություն օղակներից բաղկացած շղթա է և եթե այդ օղակներից մեկը բացակայում է՝ շղթան դադարում է գոյություն ունենալ: Ստեղծագործելու ունակությունը կարելի է բնութագրեր որպես գործունեություն որի արդյունքում ստեղծվում է մի նոր բան որը բնութագրում է նոր ու անսպասելի

կողմից և ն թույլ է տալիս յուրացնել նոր գիտելիքներ և կիրառել ավելի վաղ
ձեռքբերվածը: Ստեղծագործելու ունակությունը բնորոշել երեխաների սակայն միշտ

Խրախուսելով որը կօգնի ապագայում սովորողի սոցիալականացմանը: Ժամանակակից կրթության ռազմավարություններից է հնարավորություն տալ սովորողի ցույց տալ իր տաղանդները ու ստեղծագործելու ողջ ներուժը: Կրթության հիմնական նպատակը երիտասարդ սերնդին ապագային նախապատրաստելն է: Ստեղծագործությունն այն ուղին է, որը կարող է արդյունավետ կերպով իրականացնել այս նպատակը: Ստեղծագործ անձի կրթության ինտեգրված մոտեցումը ներառում է ընդհանուր գեղագիտական և բարոյական դաստիարակության խնդիրներին վերաբերող հարցերի լայն շրջանակ: Գաղափարական, աշխարհայացքային, հոգևոր և գեղարվեստական անքակտելի միասնությունը էական պայման է աճող անձի անձի, դրա զարգացման բազմակողմանի և ներդաշնակության համար: Ստեղծագործության արժեքը, նրա գործառույթները կայանում են ոչ միայն արտադրական կողմում, այլև ստեղծագործության հենց գործընթացում: Ժամանակակից հասարակությունը կարիք ունի ստեղծագործ անհատների, քանի որ նրանք ունեն հարմարվողականության և սոցիալականացման ավելի բարձր մակարդակ, ավելի մեծ չափով համապատասխանում են անընդհատ փոփոխվող և նորացվող աշխարհին: Այս առումով արդարացված է այն ուշադրությունը, որ մանկավարժական գիտությունը տալիս է երեխայի ստեղծագործական ներուժի զարգացման խնդիրն: Իսկ հիմա դիտարկենք աշխարհագրությունն առարկայի դերը սովորողների մեջ ստեղծագործականության, ինքնուրույնության և նախաձեռնողականության ձևավորման գործընթացում: Աշխարհագրությունն առարկայի կարևոր առանձնահատկություններից է այն հանգամանքը, որ այն կապ է հաստատում մարդու և բնության, ինչպես նաև բնագիտական և հասարակական առարկաների միջև: Աշխարհագրությունն առարկայի շնորհիվ աշակերտները ոչ միայն գիտելիքներ է ձեռք բերում բնությունը վերաբերյալ, այլ նաև վերաբերմունք և արժեհամակարգ: Դպրոցական կրթությունը բովանդակությունը ներկայումս ընդգրկում է ոչ միայն գիտելիքներ եվ կարողություններ այլ նաև ստեղծագործական գործունեության փորձ և հուզարժեքային վերաբերմունք շրջակա աշխարհի նկատմամբ: Այս ամենի կրողն ու ձևավորողը անշուշտ ուսուցիչն է: Բազմաթիվ հոգեբանական խնդիրներ կենտրոնանում են ուսուցչի շուրջ: Նրա վերաբերմունքը դեպի աշակերտը երեխայի հոգու վրա ունեցած ներգործությունը մի կողմի իր սեփական աճն ու զարգացումը գոյություն ունենալ:

Ստեղծագործելու ունակությունը կարելի է բնութագրեր որպես գործունեություն որի արդյունքում ստեղծվում է մի նոր բան որը բնութագրում է նոր ու անսպասելի

կողմից և ն թույլ է տալիս յուրացնել նոր գիտելիքներ և կիրառել ավելի վաղ ձեռքբերվածը: Ստեղծագործելու ունակությունը բնորոշել երեխաների սակայն միշտ

1. Ուսուցչի դերը Սովորողների մեջ ինքնուրույնության, նախաձեռնության և ստեղծագործական ունակությունների զարգացումը առարկայի դասավանդման ընթացքում:

Իսկ հիմա դիտարկենք աշխարհագրություն առարկայի դերը սովորողների մեջ ստեղծագործականության, ինքնուրույնության և նախաձեռնողականության ձևավորման գործընթացում: Աշխարհագրություն առարկայի կարևոր առանձնահատկություններից է այն հանգամանքը, որ այն կապ է հաստատում մարդու և բնության, ինչպես նաև բնագիտական և հասարակական առարկաների միջև: Աշխարհագրություն առարկայի շնորհիվ աշակերտները ոչ միայն գիտելիքներ է ձեռք բերում բնություն վերաբերյալ, այլ նաև վերաբերմունք և արժեհամակարգ: դպրոցական կրթություն բովանդակությունը ներկայումս ընդգրկում է բոց միայն գիտելիքներ եվ կարողություններ նայել ստեղծագործական գործունեության փորձ և հուզարժեքային վերաբերմունք շրջակա աշխարհի նկատմամբ: Այս ամենի կրողն ու ձևավորողը անշուշտ ուսուցիչն է: Բազմաթիվ հոգեբանական խնդիրներ կենտրոնանում են ուսուցչի շուրջ: Նրա վերաբերմունքը դեպի աշակերտը երեխայի հոգու վրա ունեցած ներգործությունը մի կողմի իր սեփական աճն ու զարգացումը ստձեղծում են հոգեբանական մի բարդ համակարգ, որի բաղադրամասերը ձևավորում են ուսուցչի կերպարը: Այդ բաղադրիչներն են՝

1.մանկավարժական ուղղվածություն;

2.մանկավարժական իրազեկություն;

3. Զուգական ճկունություն:

Մանկավարժական ուղղվածությունը հուզարժեքային համակարգ է, որը ձևավորում է ուսուցչի անձի զարգացման շարժառիթները և մղում նրան կայանալու մանկավարժական գործունեության և շփման մեջ: Դրա զարգացման հոգեբանական պայմանը ուսուցչի սեփական վարքագծի և այն բարելավելու գիտակցության կարևորությունն է:

Մանկավարժական իրազեկությունը ուսուցչի կողմից սեփական գիտելիքների փոխանցման եղանակների ու հնարների տիրապետուն է ու դրանց կիրառումը դասագործընթացում սովորողի անձի զարգացման նպատակով; դրա հոգեբանական պայմանը ուսուցչի կողմից սեփական մասնագիտական որակների և մշակույթի բարձրացումն ու հաղորդակցման ճիշտ կազմակերպումը:

Զուգական ճկունությունը ուսուցչի կողմից սեփական զգացմունքներին

տիրապետելու և կառավարելու ունակությունն է : Իհարկե, հուզական ճկունությունն ունի ֆիզիոլոգիական հիմք, սակայն այն ենթակա է զարգացման: Խոսքը վերաբերում է ուսուցչի հոգեվիճակաստեղծ դերին, որի նշանակությունը դասի կայացման գործում չափազանց կարևոր է: Կախված մատուցվող նյութի առանձնահատկություններից՝ ուսուցիչը դասարանում պետք է ստեղծի յուրահատուկ տրամադրող մթնոլորտ, աշակերտներին հաղորդի համապատասխան հոգեվիճակ, աշակերտի բոլոր հույզերն ու զգացմունքները ուղղի նյութի ընկալմանը, դարձնի նրանց ընկալունակ: Հուզական ճկունության բարձր մակարդակ ունեցող ուսուցիչը, որը տիրապետում է զգացմունքի արտահայտման բանավոր վերբալ և ոչ բանավոր ոչ վերբալ ձևերին և աշակերտների հետ շփման ժամանակ կարողանում է ստեղծել աշակերտի մոտ հոգեբանական պաշտպանվածության և տանգության զգացում, ապահովում է մանկավարժական գործունեության բարձր արդյունավետություն, դրական ազդեցություն է թողնում աշակերտի անհատականության ձևավորման վրա:

Աշխարհագրության ժամանակակից դաս.

Աշխարհագրության ժամանակակից դասը ունի նպատակ սովորողներին ընդգրկելու դասապրոցեսին, ստեղծելու մի միջավայր որտեղ սովորողը չի կաշկանդվի և կկարողանա իր մտքերը արտահայտել, ցանկություն կունենա ակտիվ մասնակցել դասին և ցուցաբերել նախաձեռնողականություն և ստեղծագործական մոտեցում: Ի՞նչ է նշանակում ժամանակակից դաս. Շատ մեթոդիստներ այն հակադրում են ավանդական դասին: Դրանց մեջ կան նմանություններ. Երկուսում էլ կա նյութի հաղորդում, ամրապնդում: Սակայն կան մի շարք տարբերակիչ հատկանիշներ:

Առաջին տարբերությունը դասի նպատակի շարժառիթ որոշումն է: Դասի նպատակի և շարժառիթի որոշման պայմաններում պետք է առանձնացնել ոչ միայն գիտելիքի յուրացման և հմտություններ ձևավորման մտավոր ունակությունների զարգացման խնդիրները, այլև ստեղծագործական գործունեության փորձի և շրջակա աշխարհի վերաբերյալ հուզարժեքային վերաբերմունքի ձևավորման խնդիրը:

Երկրորդ տարբերությունը ուսուցչի դերի և գործառույթի փոփոխությունն է դասի շրջանակներում: Տվյալ դեպքում աշակերտը դիտարկվում է որպես ինքնազարգացող սուբյեկտ, իսկ ուսուցիչը հանդես է գալիս որպես ուսումնական գործունեության կազմակերպիչ: Ուսուցիչը դասի ընթացքում որոշակիացնում է դասի նպատակն ու մատնանշում թեմայի ուսումնասիրման շարժառիթը, տալիս է հանձնարարություն, խորհրդատվությամբ օգնում է

յուրացնել ուսումնական աշխատանքների եղանակներն ու ձևերը:
Ժամանակակից դասում կարևոր է սովորողի ինքնուրույն ուսումնական գործունեությունը, ուսումնական առաջադրանքների և խնդիրների ինքնուրույն լուծումը: Այս կապակցությամբ դասի ժամանակ առավելագույնս ավելանում է ինքնուրույն աշխատանքների մասնաբաժինը: Ավանդական դասին սովորաբար բացակայում է աշակերտների մեջ շփումը, ամանակակից դասում կիրառվում է խմբային աշխատանքի ձևեր, զույգերով աշխատանքներ, որոնք ենթադրում են շփում աշակերտների միջև՝ այսինքն մտքերի փոխանակում, գիտելիքների և կարողությունների փոխադարձ ստուգում:

Երրորդ տարբերությունը աշակերտի և ուսուցչի փոխհարաբերությունների փոփոխությունն է՝ ի տարբերություն ավանդական դասի, ուր գերկշռում են ուսուցչի ավտորիտար ոճը, ժամանակակից դասում պետք է գերակայի համագործակցության մթնոլորտը: Ուսուցչի և աշակերտի համագործակցությունը կարող է արտահայտվել ուսումնական աշխատանքների կազմակերպման եղանակների ընտրության մեջ, ինչպես նաև ուսուցչի որոշ գործառնությունների փոխանցումը աշակերտներին: Ուսուցիչը կարող է առաջարկել աշակերտներին աշխատել զույգերով կամ փոքր խմբերով աշխատանքի արդյունքներ հետագա փոխադարձ ստուգման ակնկալիքով:

Չորրորդ տարբերությունը ուսուցման կազմակերպման տրամաբանության փոփոխությունն է: Կարևոր տարբերություն է հանդիսանում յուրացված գիտելիքների կիրառումը նոր գիտելիք և կարողություն ձեռք բերելու համար: Այս կապակցությամբ փոխվում է դասի կառուցվածքը, և աշակերտի ինքնուրույն աշխատանքները կազմակերպվում են բոլոր փուլերում: Դասի նպատակի որոշման պարագայում հաշվի է առնվում ոչ միայն յուրացած գիտելիքների ծավալը, այլև յուրացման մակարդակը ընկալման և մտապահման մակարդակով, գիտելիքների գիտելիքների կիրառման մակարդակով, ստեղծագործական մակարդակով: Դասի նպատակները որոշվում են դասի յուրաքանչյուր բլոկի համար: Այսպիսով աշխարհագրության ժամանակակից դասին ներկայացվող պահանջներն են՝

1. Ուսումնադաստիրակչական գործընթացի նպատակների որոշակիացում, դասի կրթական, զարգացնող, դաստիարակող նպատակների հստակեցում: Կրթական խնդրով որոշվում է դասի բովանդակության

գիտական մակարդակը: Այս կարևոր պահանջը արտահայտվում է ծրագրում հասկացությունների համակարգով, որոնք պետք է յուրացվեն սովորողի կողմից: Չարգացնող նպատակը իրականացվում է հմտությունների ձևավորման ճանապարհով, որոնք նախատեսված են ծրագրով: Նշված նպատակներն ամբողջապես պետք է ուղղված լինեն ուսման դրդապատճառի ձևավորմանը:

2. Դասագրքի բովանդակությունը պետք է համապատասխանի ուսուցչի կողմից տրվող նյութին, սակայն պարտադիր ն չէ նույնությամբ կրկնվի: Ուսուցիչը պետք է առավել խորությամբ այն ներկայացնի՝ շեշտը դնելով երևույթի կամ օբյեկտի ծագումնաբանության փոխկապակցության և պատճառահետևանքային կապերի բացահայտմանը:
3. Նյութից կարևորի ընտրությունը թույլ կտա բացահայտել թեմայի էությունը: Այն պետք դիտարկվի և ուսումնասիրվի առավել խոր ու հետաքրքիր, քան դասագրքում: Որը կնպաստի աշակերտների ակտիվ մասնակցությանը և դասի ավելի արագ յուրացմանը: Այսինքն պետք է առատորեն օգտվեն լրացուցիչ գիտատեղեկատվական աղբյուրներից և՛ ուսուցիչը և՛ սովորողը, որն էլ իր հերթին նպաստում է սովորողների նախաձեռնողականության և ինքնուրույնության ձևավորմանը:
4. Ուսումնական նյութի արդիականացումը պետք է պայմանավորված լինի գիտության ժամանակակից տվյալների առկայությամբ: Որքան էլ նորացվեն դասագրքերը, ժամանակի ընթացքում առաջ են գալիս նոր գիտական տվյալներ, որոնք դուրս են մնացել դասագրքից: Էական փոփոխությունների է ենթարկվել հենց աշխարհագրություն գիտությունը: Ներկայումս նրա գլխավոր խնդիրը կայանում է բնական միջավայրի վրա մարդու ունեցած ներգործության հետևանքների գիտական կանխատեսման մեջ:
5. Աշխարհագրության դասին ներկայացվող հիմնական մանկավարժական պահանջը դասի միասնականությունն է տրամաբանական և դիդակտիկական առումներով Առաջնահերթ պետք է հստակեցվի դասի դիդակտիկական խնդիրները, որը դասը կդրձնի ավելի հետաքրքիր և կնպաստի դասի լավ յուրացմանը:

6. Աշակերտների տարիքային առանձնահատկությունների հաշվառումը: 6-8-րդ դասարաններում սովորողների ակտիվացման կարևոր ուղին քարտեզի ընթերցումն է: Բարձր դասարաններում՝ գործնական աշխատանքներ տեղանքում, որը իր հերթին սովորողների մոտ զարգացնում է ստեղծագործականությունը և ինքնուրույնությունը: Աշակերտների իմացական գործունեության ակտիվացման ամենաարդյունավետ ճանապարհը պրոբլեմային իրավիճակի ստեղծումն է: Այն ստեղծվում է պրոբլեմային հարցերի միջոցով, որոնք հետաքրքրություն են առաջացնում և տալիս են մտածողությանը որոշակի ուղղվածություն: Օրինակ՝ բնության վերաբերյալ ճանապարհորդների նկարագրումների ընթերցումից հետո առաջարկվում է որոշել՝ ինչ բնական զոնայի մասին է խոսքը, ինչ հատկանիշներով կարելի է դա ապացուցել: Սա ստիպում է աշակերտներն մտորել, ստեղծագործական մոտեցում ցուցաբերել և զարգացնում է երևակայությունը: Բարձր դասարաններում սովորողների ակտիվացումն իրականացվում է այժմեական նյութերի միջոցով: Դիտազննական պարագաների օգտագործման դերը ստեղծագործական ունակությունների զարգացման գործում :

Աշխարհագրության ուսուցման դիտազննական պարագաներն են՝ նկարները, ֆոտոնկարները, հատուկ ուսումնական նպատակների համար ստեղծված պաստառները, դիապոզիտիվները, դիաֆիլմերը, կինոֆիլմերը հավաքածուները, հերբարիումները, աշխարհագրական մոդելները: Ստեղծվում են հատուկ ուսումնական նկարների կոմպլեկտների՝ օրինակ կենդանական աշխարհի ներկայացուցիչներ, բուսական աշխարհի ներկայացուցիչները և այլն:

Նկարների՝ իբրև դիտազննական պարագայի կիրառումը կախված է ուսումնասիրվող երևույթի էության խորությունից; որոշ նկարներ հիմք են ծառայում ինքնուրույն աշխատանքի կազմակերպման համար և շատ կարևոր են աշակերտների ինքնուրույնության և նախաձեռնողականության զարգացման համար: Չրույցի ընթացքում ուսուցիչը առաջարկում է աշակերտներին դիտել և մասնագատել նկարում պատկերված օբյեկտի կամ երևույթի բնորոշ հատկանիշները և փոխադարձ կապերը: օրինակ՝ դիտարկելով լեռնային լանդշաֆտի նկար՝ պարզում ենք՝ լեռները սրածայր են՝ պարզում ենք լեռների երիտասարդ լինելը, ծառային բուսականության գերակշռությունը խոսում է անտառային բնական զոնային պատկանելության մասին, ամպերի

տեսքն ու գույնը՝ եղանակային ժամանակահատվածի մասին և այլն: Աշխարհագրության ուսուցման գործընթացում լայնորեն կիրառվում են դիապոզիտիվները և դիաֆիլմերը: Մեծ նշանակություն ունեն կինոֆիլերն ու հեռուստահաղորդումները: Կախվախ թեմայի նպատակից և ցուցադրվող նյութի բովանդակությունից անցկացնում ենք ներածական և ամփոփիչ զրույցներ առանցքային գաղափարների և հարցերի շուրջ: Ֆիլմերի առավելությունն այն է, որ երևույթն դիտարկվում է դինամիկայի մեջ, և կենդանի պատկերները ստեղծում են զգացմունքային հիմք նյութի արդյունավետ ընկալման համար, ձևավորվում են ճշգրիտ, առանց աղավաղումների պատկերացումներ: Մեծ նշանակություն ունի հավաքածուների ցուցադրումը: Հատկապես հերբարիումներ պատրաստելու հանձնարարությունը, որը զարգացնում է ստեղծագործական ունակությունները: ստեղծագործական միջավայրի ստեղծմանը, առանձնանում է մի շարք առանձնահատկություններով.

Ուշադիր վերաբերմունք անսովոր հարցերին;

2.հարգանք անսովոր գաղափարների նկատմամբ;

- երեխաներին ավելի շատ անկախություն տալը
- ստեղծելով ազատ, հանգիստ ուսուցման միջավայր:

Սովորողների ստեղծագործական հաջող զարգացման համար կրթական գործընթացի հիմնական բաղադրիչը մանկավարժական աջակցությունն է, կարելի է ասել, որ մանկավարժական աջակցության գործընթացում ուսուցիչը օգնում է երեխային զգալ իր անկախությունը, պահպանել ինքնուրույնությունը: Ուսուցիչը պետք է վստահության զգացում առաջացնի յուրաքանչյուր աշակերտի մոտ: Դա անելու համար ուսուցիչը պետք է հասկանա և ճանաչի երեխայի անհրաժեշտությունն ու յուրահատկությունը, ներկայացնի նրա անհատական հոգեբանական դիմանկարը, իմանա տարիքային առանձնահատկությունները, աշակերտի վարքագիծը որոշող գերիշխող դրոպապատճառները, սովորելու նկատմամբ վերաբերմունքը և մեծահասակների և հասակակիցների հետ փոխազդեցությունը: Դասընթացը պետք է համապատասխանի կրթական ծրագրի և երեխայի կյանքի այս փուլում սոցիալական և անձնական զարգացման խնդիրների միջև: Ստեղծագործական դաս, ինչպես գրում է Ա.Վ. Խոստորսկոյը: - սա բազմակողմանի բյուրեղ է, որն արտացոլում է ուսուցիչների վերապատրաստման

ամբողջ համակարգը: Դասի պլանը ներառում է ուսումնական ծրագրի կառուցվածքային տարրերը՝ իմաստը, նպատակները, խնդիրները, հիմնարար կրթական առարկաներն ու խնդիրները, սովորողների գործունեությունը, ակնկալվող արդյունքները, մտորումների և արդյունքների գնահատման ձևերը:

Դպրոցում ստեղծագործական գործունեության վրա կենտրոնացած դասապլան կազմելու փուլերն ու առանձնահատկություններն են՝

.Դասի թեմայով դասագրքերի, ձեռնարկների, գրքերի և այլ նյութերի հետ ծանոթություն: Թեմայի նկատմամբ սեփական վերաբերմունքի ձևավորում:

.Դասի կառուցվածքի մեկ կամ մի քանի տարբերակի մշակում:

.Դասի հիմնական իմաստի որոշում, այն համապատասխանեցնելով առարկայի հիմնական նպատակներին:

Ստեղծագործական առաջադրանքները տարբերակվում են այնպիսի պարամետրերով, ինչպիսիք են

-դրանցում պարունակվող խնդրահարույց իրավիճակների բարդությունը,

-դրանց լուծման համար անհրաժեշտ մտավոր գործողությունների բարդությունը.

-հակասությունների ներկայացման ձևերը (բացահայտ, թաքնված):

Ստեղծագործական մեթոդները, որոնք ընտրում են ուսանողները առաջադրանքներ կատարելիս, բնութագրում են ստեղծագործական մտածողության, ստեղծագործական երևակայության զարգացման համապատասխան մակարդակները: Այսպիսով, դպրոցականների ստեղծագործական ունակությունների զարգացման նոր մակարդակի անցումը տեղի է ունենում յուրաքանչյուր աշակերտի կողմից ստեղծագործական գործունեության կուտակման գործընթացում: Որը ներառում է նախադպրոցական տարիքում կուտակված ստեղծագործական փորձի և Էվրիստիկ մեթոդների հիման վրա առաջադրանքների կատարում:

Ստեղծագործական մտածողությունը մարդու հոգեբանական այնպիսի առանձնահատկություններ են, որոնցից կախված է գիտելիքների, կարողությունների, հմտությունների ձեռքբերումը, բայց որոնք այդ գիտելիքներին, հմտություններին և կարողություններին չեն հանգեցվում: Հմտությունների, կարողությունների և գիտելիքների նկատմամբ մարդու ստեղծագործական մտածողությունը հանդես են գալիս իբրև որոշ հնարավորություն: Մանկավարժի հոգեբանական լուրջ սխալ կլինի համարել, երբ նա հապշտապ, միայն այն բանի

համար, որ աշակերտին դեռևս պակասում են կարողությունների և հմտությունների անհրաժեշտ համակարգ, կայուն գիտելիքներ, աշխատանքի ձևավորված հնարներ, հայտարարում է, թե նրա մոտ բացակայում են ստեղծագործական մտածողությունը: Հայտնի են շատ դեպքեր, երբ մանուկ հասակում շրջապատի կողմից չեն գնահատվում մարդու այն ստեղծագործական մտածողությունը, որոնց հետագա զարգացումը նրան արժանի փառք է բերում:

Ստեղծագործական ունակությունների զարգացման համար մեծ դեր ունի դպրոցական միջոցառումների կազմակերպումը և աշակերտների ներգրավումը: Ինչպես նաև

Արտադպրոցական միջոցառումների կազմակերպումը և իրականացումը: Աշակերտներին հետաքրքրող և ժամանակակից տեղեկություններին հետևող խմբակների կազմակերպումը:

Ստեղծագործական ունակությունների զարգացումից զատ շատ կարևոր է սովորողի ինքնուրույնության և նախաձեռնողականության ձևավորումը և զարգացումը: Առանց այդ երկու հատկանիշների մենք չենք կարող բացահայտել սովորողների մտավոր, ստեղծագործ ողջ ներուժը: Եվ որքան էլ աշակերտը օժտված լինի ստեղծագործ մտքով և երևակայությամբ, եթե նրա մոտ բացակայում է ինքնավստահությունը, ինքնուրույնությունը, ազատ մտքերի արտահայտումը, նախաձեռնողականությունը ապա իր ամբողջ ներուժը կմնա չբացահայտված: Իսկ ինչ է անհրաժեշտ ինքնավստահ և ինքնուրույն անհատ ձևավորելու համար: Առաջին հերթին միջավայր, որտեղ ինքնաբերաբար կձևավորվեն այդ հատկանիշները: Եվ այդ միջավայրի ստեղծողներն են ընտանիքը, կրթական ոլորտը՝ նախադպրոցական տարաքից սկսած: Սակայն ամենամեծ դերը ունի հենց ուսուցիչը, ով կարող է բացահայտել և զարգացնել սովորողների ողջ ներուժը, ստեղծել ստեղծել անհրաժեշտ ստեղծագործական ազատ մթնոլորտ:

Նախագծային աշխատանքի դերը

Նախագծային մեթոդ, ինդրի (տեխնոլոգիաների) մանրամասն մշակման միջոցով դիդակտիկ նպատակին հասնելու մեթոդ, որը պետք է ավարտվի միանգամայն իրական, շոշափելի գործնական արդյունքով՝ ձևակերպված այս կամ այն ձևով : Այն սովորողների որոշակի գործողությունների հաջորդականությունների, հնարների համադրություն է, որոնք իրականացվում են տրված առաջադրանքը կատարելու նպատակով՝ յուրաքանչյուր սովորողի համար էական և որոշակի վերջնական արդյունքի տեսքով: Նախագծային մեթոդի հիմնական նպատակն է սովորողներին

տալ հնարավորություն գործնական խնդիրների կամ առաջադրանքների լուծման գործընթացում ինքնուրույն ձեռք բերել գիտելիքներ՝ տարբեր առարկաներից գիտելիքների ինտեգրման միջոցով:

Նախագծային մեթոդը հանդիսանում է հետազոտական, պրոբլեմային, ստեղծագործական մեթոդների համադրություն: Այստեղ ուսուցիչը ստանձնում է մշակողի, համակարգողի, փորձագետի, խորհրդատուի դեր: Սա նշանակում է, որ նախագծային մեթոդի հիմքում ընկած է սովորողի ճանաչողական հմտությունների, սեփական գիտելիքներն ինքնուրույն ձևակերպելու, տեղեկատվական տարածքում կողմնորոշվելու, քննադատական և ստեղծագործական մտածողության ձևավորումն ու զարգացումը:

Նախագծային մեթոդը ուսուցման միջոց է, որը 18-րդ դարում ներդրվել է Եվրոպայում ճարտարապետության և ճարտարագիտության դպրոցներում, երբ ավարտելուց հետո ուսանողները պետք է կիրառեին իրենց ուսման ընթացքում սովորած հմտություններն ու գիտելիքները, երբ պետք է լուծեին օրինակ, հուշարձանի նախագծման խնդիրներ¹:

Նախագծային մեթոդը մանկավարժության մեջ նորույթ չէ: Այն կիրառվել է ավելի վաղ, քան ամերիկյան ուսուցիչ Ուիլյամ Յերոյ Կիլպատրիկի «Ծրագրի մեթոդ» (1918) հայտնի հոդվածի հրապարակում, որտեղ նա այդ հայեցակարգը սահմանեց որպես «սրտից կատարված ծրագիր»: Նախագծերը կարող են լինել անհատական և խմբային, տեղական և հեռահաղորդակցական: Վերջինիս դեպքում սովորողների խումբը կարող է նախագծային աշխատանքն իրականացնել Համացանցում² գտնվելով տարբեր տարածաշրջաններում: Ընդ որում, ցանկացած նախագիծ կարող է ունենալ իր աշխատանքային ընթացքն արտացոլող կայքը: Այսպիսի ուսումնական նախագծի նպատակն այն է, որ պետք է բազմակողմանիորեն լուսաբանվի նախագծի ընթացքում իրականացվող ուսումնասիրությունների և արդյունքի ստացման ողջ ընթացքը:

Ցանկացած նախագծի հիմնական նպատակն է տարբեր կարողությունների ձևավորումը, որոնք ժամանակակից մանկավարժությունում անվանում են անձնային համալիր առանձնահատկություններ: Այն է՝ գիտելիքների, հմտությունների, արժեքների փոխկապակցում, ինչպես նաև համապատասխան իրավիճակում նրանց մոբիլիզացում և կիրառելու պատրաստակամություն:

Կրթության մեջ անհատական մոտեցումը առաջացրեց նոր մեթոդի պահանջ, որի արդյունքում առաջ եկավ նախագծային ուսուցումը որպես նոր մեթոդ: Նախագծային աշխատանքի հիմքում ընկած են հետևյալ սկզբունքները՝

1. Ձևավորել ակտիվ, ինքնուրույն և կրթական գործում ակտիվ մասնակցություն ունեցող սովորողներ համայնք:

2. Չարգացնել հետազոտական, ստեղծագործական, որոնողական հմտություն

3. Ձևավորել ինքնագնահատականը:

4. Ձևավորել ոչ միայն գիտելիքներ, այլ՝ այնպիսի հմտություններ, որոնք սովորողները կկարողանան կիրառել իրենց պրակտիկ գործունեության մեջ:

5. Չարգացնել սովորողի ճանաչողական հմտությունները:

6. Ապահովել կյանք-կրթություն իրական կապը:

Նախագծային մեթոդը հենց կրթական մեթոդների ամբողջությունն է, որոնք հնարավորություն են տալիս սովորողներին ձեռք բերել գիտելիքներ և կարողություններ՝ կոնկրետ հանձնարարություններ պլանավորելու և ինքնուրույն իրականացնելու կամար: Արդյունքը՝ տեսանելի, ներկայանալի, հրապարակված աշխատանքն է: Նախագծային աշխատանքը պետք է ունենա սկզբունքներ, որոնք կկոնկրետացնեն հետագա աշխատանքը: Այդ սկզբունքներից են՝

1. գրավիչ հետաքրքիր լինելը սովորողի համար,

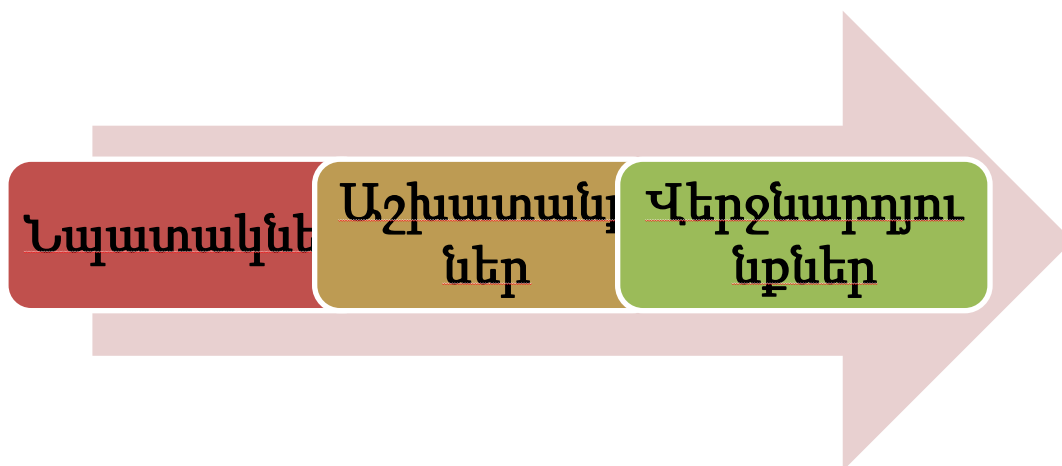
2. սովորողի պետք է տեսնի որ կարող է դառնալ բացահայտող,

3. պետք է մղեն որոնելու, գտնելու, համեմատելու, հակադրելու, զուգահեռներ անցկացնելու,

4. դրդեն մտածելու, ստեղծելու, գտնելու, նորը բացահայտելու:

Այսպիսով նախագծային աշխատանք կրթական այն գործիքն է, որը գիտելիքը դարձնում է փորձ, հմտություն: Եվ որքն հաճախ և արդյունավետ կիրառեք այնքան հաջողված կրթական ոլորտ կձևավորենք:

:

Եզրակացություն: Ինչպես կրթության ոլորտում այնպես էլ ցանկացած բնագավառում ստեղծագործականությունը դարձնում է այն հետաքրքիր, հաղորդում է գույներ: Հատկապես կրթության ոլորտում շատ մեծ է ստեղծագործական մտքի

գործունեության դերը: Եվ օր առաջ պետք է ներդրվեն բոլոր հնարավոր միջոցները այդ բարդ գործընթացը կյանքի կոչելու համար: Հատկապես նորարարությունների, ժամանակակից տեխնիկական հնարավորությունների, դասի նոր մեթոդների ներդրումը կրթության ոլորտում: Սովորողների մեջ ինքնուրույնության, նախաձեռնության և ստեղծագործական ունակությունների զարգացումը պետք է սկսվի դպրոցից բայց նաև շատ մեծ է ծնողի դերը, ով իր աջակցությամբ ևս կարող է օգնել այդ բարդ գործում: Սակայն առանց պետական աջակցության շատ ավելի դժվար կիրականացվի այս բարդ գործընթացը: Պետությունը ինքը պետք է ներդրումներ անի այս ոլորտում և ստեղծի լծակներ այս գործընթացը վերահսկելու համար: Քանի որ այսօրվա ստեղծագործ աշակերտը վաղվա ստեղագործ, արարող քաղաքացին է և որքան շատ ներդրումներ կատարենք այսօր մի քանի տասնամյակ հետո կրկնակի կխայենք պետական մյուս ոլորտներում: Պետությունը սկսվում սահմանից սակայն նրա հիմքերը հանդիսանում է դպրոցը: